

De kruiswoorden

“Vrouw, zie uw zoon”

Voorganger: ds. Aster Abrahamsen
Regenboogkerk Hilversum

**Schriftlezingen: Johannes 2: 1-11,
Johannes 19: 25-27**

De Kruisafneming van de Vlaamse kunstschilder Rogier van der Weyden (15e eeuw)

Inleiding

Op deze zondag lezen we hoe Jezus aan het kruis Johannes en Maria aan elkaar verbindt als moeder en zoon. In de dienst focussen we ons op Maria. We lezen, zingen en luisteren naar liederen over deze bijzondere vrouw en over haar rol in Jezus' leven. In het Johannesevangelie spreekt Jezus haar aan met 'vrouw'. Wie was zij voor hem?

Uitleg en verkondiging

En de moeder van Jezus huilde

Gemeente rondom Jezus,

De moeder van Jezus staat bij het kruis. En ze huilt.

Dat is wat steeds herhaalt wordt in dat indringende muziekstuk van Jenkins: de moeder huilde.

Waar Maria aan het begin van haar leven gezegend, begenadigd was, meer dan alle andere vrouwen, omdat zij was uitverkoren om de moeder van Jezus te zijn, zo staat ze jaren later aan de voet van het kruis waaraan hij genageld is. En ze huilt.

Eigenlijk was ik in eerste instantie best even opgelucht dat ik dit kruiswoord toebedeeld kreeg om in de veertigdagentijd te bepreken. Dit is namelijk van de 7 kruiswoorden misschien nog wel de meest lichte, zo dacht ik.

Maar als je dan dit stuk van Jenkins hoort, en als je dan denkt aan die moeder, bij het kruis van haar zoon.... De moeder die huilt...En als je denkt aan al die moeders wereldwijd die huilen vanwege het lot van hun kinderen..., dan is dit toch maar een zwaar woord om te bepreken. Zwaar als alle andere kruiswoorden.

De eerste verhalen in de bijbel over Maria zijn licht: er is een engel, er is licht, er klinkt een lofzang.

Maar al heel snel wordt duidelijk dat het moederschap voor Maria een zware last is.

Het zal zijn alsof ze door een zwaard doorstoken zal worden, zo verteld Simeon haar in de tempel, als Jezus nog een baby is. Maria is geen lijden bespaard gebleven.

Afgelopen weken hebben we in de Bethlehemkerk ontmoetingsbijeenkomsten gehad.

Bijeenkomsten waarin je andere gemeenteleden uit jouw buurt kunt ontmoeten en waarin een programma met workshops werd aangeboden rondom die kruiswoorden. In een van de workshops keken we naar een aantal schilderijen waarop de kruisiging wordt verbeeld. De vraag was: stel je voor dat u, dat jij zelf bij die kruisiging aanwezig was. Hoe dat zou zijn? Hoe zou je je voelen? Wat zou je doen of juist niet doen? We merkten wel, het zijn hele moeilijke vragen.

Het zijn vragen die weerstand oproepen: Wie wil er nou bij de kruisiging zijn? Dat was iets vreselijks. Iets om je voor te schamen, iets wat niet had mogen gebeuren... Het roept afkeer op, vertwijfeling, verwarring, verdriet. Het kruis is ongemakkelijk. Het is zo zonder perspectief.

Laten we toch daar even stilstaan, daar onder dat kruis.

Juist vandaag. Juist op deze dag waarop heel Nederland lijkt stil te staan.

Juist nu we zelf misschien wel in verwarring zijn over ons eigen perspectief, onze eigen toekomst op korte termijn.

En laten we ons afvragen:

Wat gebeurt er daar onder het kruis, met Maria?

En is het echt allemaal zo zonder perspectief?

Om te begrijpen wat Johannes ons duidelijk wilde maken met dit kruiswoord hebben we ook nog een ander verhaal gelezen, dat van de bruiloft te Kana. Maria wordt slechts 2 keer genoemd in het evangelie van Johannes, en dat is in die twee verhalen.

Het zijn spiegelverhalen: verhalen die naar elkaar verwijzen, met elkaar te maken hebben.

Ik zal het proberen toe te lichten.

Als de wijn op is, op het feest en Maria kaart dit aan bij Jezus, dan zegt Hij: "Mijn tijd is nog niet gekomen". Vervolgens maakt hij van water wijn. Een vrolijk wonder, waardoor een bruiloftsfeest wordt gered. Het zou om honderden liters wijn gaan. En wijn, verwijst in de bijbel vaak naar de overvloed van God. De bruiloft te Kana is dus een verhaal over Gods overvloed.

Het kan niet op: liters en liters wijn worden geschonken. Zo is ook Gods goedheid en liefde: overvloedig, het kan niet op.

Maar het verwijst ten diepste naar dat andere verhaal, het verhaal van de kruisiging.

Aan het kruis is Jezus' tijd wel gekomen. En daar wordt geen wijn geschonken, maar bloed vergoten. Het bloed van Jezus zelf.

Maar net als die bruiloft te Kana is de kruisiging volgens Johannes ook een moment van hemelse en goddelijke overvloed. Want juist daar aan het kruis toont God zijn overvloedige liefde en genade.

En juist in dit kruiswoord aan Maria wat wij vandaag horen toont zich die overvloedige liefde.

Hoe, dat wordt u duidelijk in de rest van deze preek.

Tijdens de bruiloft te Kana, wijst Maria Jezus erop dat de wijn op is. Jezus reageert met: "Wat wilt u van me? Mijn tijd is nog niet gekomen". Dat klinkt niet heel aardig. Maar, in de vertaling uit de NBG van 1951 staat het nog onaardiger: "Vrouw, wat heb ik met u van node"?

Zijn eigen moeder wordt niet aangesproken als mama of moeder, zelfs niet met haar naam. Nee, hij noemt haar 'vrouw'.

Onder het kruis gebeurt hetzelfde. In de NBG vertaling staat hoe Jezus tegen haar zegt: "Vrouw, zie uw zoon". Hij noemt haar niet bij haar naam en hij noemt haar ook geen moeder. Maar hij noemt haar vrouw. Wat was Jezus voor zoon dat hij zo met zijn moeder omging?

Wat hier gebeurt is dat Jezus inderdaad afstand van zijn moeder neemt als moeder. Hij is Jezus Christus, de Messias, de Redder. Wat al voorzichtig vorm kreeg in de bruiloft te Kana, wordt hier aan het kruis duidelijk: Jezus is niet in de eerste plaats Maria's zoon, maar hij is Maria's redder, hij is haar Messias.

Niet in de eerste plaats Maria's zoon, maar Gods zoon. Hij zorgt voor Maria en gaat voor haar tot het uiterste. Maar, dat doet hij niet omdat zij zijn moeder is, dan doet hij voor alle mensen.

Bij dat kruis verbindt Jezus Maria zijn moeder en zijn goede vriend met elkaar en verondersteld wordt dat hiermee Johannes werd bedoeld - En in het Johannes-evangelie is dit het eerste wat Jezus doet als hij aan het kruis is genageld. Terwijl hijzelf wordt gebroken, is hij bezig met verbinden.

“Vrouw zie uw zoon, zoon, zie uw moeder”.

Maria wordt nu door hem 'vrouw' genoemd, want zij hoeft niet meer zijn moeder te zijn. Moeder moet ze voor anderen zijn, moeder moet zij zijn voor Johannes. Zowel zij als Johannes krijgen van Jezus een nieuwe opdracht: wees niet langer mijn moeder, wees niet langer mijn beste vriend, maar wees voor elkaar en moeder en een zoon. Zorg voor elkaar! In mijn naam.

Maria is moeder, maar meer dan dat is ze een van de meest trouwe volgelingen van Jezus. Ze verwijst naar hem, ze volgt hem, ze gelooft in hem. Ze doet wat hij zegt. Misschien wordt ze daarom ook wel zo vereerd wereldwijd.

Vanaf het kruis verbindt Jezus mensen aan elkaar, en dat verband overstijgt familiebanden. Duidelijk wordt: je hoeft geen familie van elkaar te zijn om bij elkaar te kunnen horen en voor elkaar te kunnen zorgen. Wat Jezus hier doet, zou je kunnen zeggen, is zijn gemeente stichten: Hij verbindt mensen met elkaar, los van familiebanden, in zijn naam.

In veel kerken noemen gemeenteleden elkaar broeders en zusters, ook al zijn we vaak geen familie. Want Jezus geeft ons aan elkaar, los van familiebanden, om voor elkaar te zorgen.

In deze gemeente doet u dat ook. Op veel verschillende manieren. Bijvoorbeeld in het pastoraat. Je kijkt naar elkaar om, je vraagt aan de ander: hoe is het met je? Je helpt een ander een handje als het nodig is. Je drinkt een kopje koffie samen en luistert als de ander iets te vertellen heeft. Het betekent dat je elkaar respecteert, ruimte maakt voor de ander, dat er een plek is voor iedereen. Maar ook dat je elkaar scherp houdt. Dat je elkaar bij de bijbel bepaald. Maar nog een beter voorbeeld is deze dienst: want ook vandaag zijn we met elkaar verbonden zijn, het zij op afstand, maar met elkaar vieren en bidden, naar elkaar omzien en er voor elkaar willen zien in deze tijd van het coronavirus. De kerk is bij uitstek de plek waar mensen met allerlei achtergronden zich met elkaar verbinden en naar elkaar omzien, omdat Jezus dit zo heeft gewild. Een unieke plek.

Maria en Johannes staan hopeloos en terneergeslagen bij het kruis. Alsof een zwaard door hun ziel snijdt. Maar in al die donkerheid en ellende geeft Jezus hen – vanaf het kruis - een nieuw perspectief. Voor het kruis ontstaan nieuwe familieverbanden. Mensen die aan elkaar worden gegeven en samen op weg worden gestuurd.

Dat is die overvloedige liefde die aan het kruis getoond wordt, die overvloed van God die al in de wijn van Kana aanwezig was en nu met het bloed van Christus zelfs aan het kruis nog tot ons komt. God verbindt, in alle gebrokenheid.

In het begin van mijn preek had ik het over hoe het zou zijn om bij dat kruis te staan.

Hoe moet het voor Maria zijn geweest? Hoe zou het voor ons zijn?

Misschien, als je dit zware kruiswoord in het licht zet van Jezus die mensen aan elkaar verbindt, dan kun je er ook anders naar gaan kijken.

Zelfs in het diepste lijden, zelfs in zijn sterven kijkt Jezus, de zoon van Maria, maar bovenal de zoon van God, naar mensen om met liefdevolle ogen. Vrouwen en mannen zijn wij, door hem aan elkaar geschonken.

Als we het zo zien dan zouden we geen mensen moeten zijn die terneergeslagen en lamgeslagen onder het kruis staan, maar mensen die samen de handen ineenslaan, de armen om elkaars schouders slaan, voor elkaar zorgen. En in deze tijd doen we dat op alternatieve en creatieve manieren. Mensen die samen de Heer prijzen en Zijn troost, hoop en genade zoeken in de duisternis van deze wereld.

We zijn aan elkaar gegeven, verbonden als gemeente rondom Christus. Dus blijf niet langer bij het kruis staan, blijf niet hangen in angst, lamgeslagen, maar zoek samen, in verbondenheid met elkaar, naar dat open graf en richt Uw ogen op God. Ook in deze tijd van het coronavirus.

Amen